

MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI ÖZEL YETENEK SINAVINI KAZANAN ÖĞRENCİLERİN EZGİ İŞİTME VE RİTİM İŞİTME BOYUTU BAŞARI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Gözde Coşkun YÜKSEL¹, Prof. Selmin TUFAN²

ÖZET

Araştırmada, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2007–2008 Eğitim-Öğretim Yılı Özel Yetenek Sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme ve ritim işitme boyutu başarı düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2007-2008 eğitim-öğretim yılı özel yetenek sınavının ilk aşamasını geçen 259 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim dalı özel yetenek sınavını kazanan 47 öğrenci ve özel yetenek sınavının çok sesli işitme, ezgi ve ritim işitme boyutunda görev alan 3 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında, özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin başarı puanları, frekans ve yüzde kullanılarak tablollaştırılmış, ezgi işitme ve ritim işitme becerisinin geliştirilebilirliği ile ilgili olarak uzman görüşleri alınmış ve görüşlere içerik analizi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğrencilerin, sınavın 8 ölçülük ezgi işitme boyutunda, en az 1 ölçü, en fazla 5 ölçüyü tekrarlayabildikleri, 8 ölçülük ritim işitme boyutunda en az 2 en fazla 6 ölçüyü tekrarlayabildikleri görülmüştür. Her iki boyutta da 8 ölçünün tamamını veren öğrenciye rastlanmamıştır. Araştırmada uygulanan görüşme yöntemine dayalı bulgulardan elde edilen sonuç ezgi ve ritimsel belleğin küçük yaşlardan başlanarak geliştirilebileceği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek Sınavı, ezgi işitme, ritim işitme.

¹ Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, gozdecoskun@hotmail.com

² Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı selmin@gazi.edu.tr

AN ANALYSIS OBSERVATION OF THE MELODIC HEARING AND RHYTHMIC HEARING SUCCESS LEVELS OF STUDENTS WHO PASSED THE ENTRANCE EXAMS OF MUSIC EDUCATION DEPARTMENT

ABSTRACT

In the study, the achievement levels of dimension of melodic and rhythmic hearing of students passing the special talent examination test, Educational Year 2007 – 2008, for Main Scientific Branch of Musical Education of Gazi Educational Faculty, Gazi University, were investigated. The universe of study consists of 259 students passing the first stage of special talent examination test, Educational Year 2007 – 2008, for Main Scientific Branch of Musical Education of Gazi Educational Faculty, Gazi University. The sample of study consists of 47 students passing the special talent examination test for Main Scientific Branch of Musical Education of Gazi Educational Faculty, Gazi University, and 3 lecturers taking charge in the dimension of polyphonic hearing, melodic and rhythmic hearing of special talent examination test. In the scope of this study, the achievement points of students passing the special talent examination test were tabulated by using frequency and percent; the opinion of specialists were received about being able to develop the skills of melodic, hearing, and rhythmic hearing; and the content analysis of opinions were carried out. Based on the findings obtained as a result of study, in the tune hearing dimension of 8 beats of exam it was seen that the students were able to repeat minimum , 1 beats and maximum 5 beats, while in the dimension of rhythm hearing of 8 beats, they were able to repeat minimum 2 beats and maximum 6 beats. In also both dimensions. no student giving all of 8 beats was met. The conclusion obtained from the findings based on the method of interview applied is in the direction that tune and rhythmic memory can be developed, beginning from the small ages.

Keywords: Entrance Examinations, Melodic Hearing, Rhythmic Hearing

GİRİŞ

Müzik eğitimi, sanat eğitiminin en önemli kollarından biri olarak çağdaş eğitimin bir parçasıdır. Genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere 3' e ayrılır. Bu üç tür arasında meslek edinmeye yönelik olan müzik eğitimi türü adından da anlaşılacağı gibi mesleki müzik eğitimidir.

Mesleki müzik eğitiminde müziği bizzat yaparak yaşamının ötesinde onu bilgili, bilinçli, düzenli- planlı- yöntemli, kurallı ve yeterli olarak yaratan seslendiren- yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci ve teknoloji yetiştirmeye yönelik bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda, bireyin ilgisi, isteği, yatkınlığı, yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişip etkin katılım ve doyum sağlaması değil onun ötesinde dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde uğraşmanca (profesyonelce) hazırlanması, biçimlenmesi, uzmanlaşması, gelişmesi ve yetkinleşmesi esastır (Uçan, 2005: 33).

Bu esasların yerine getirebilmesi için belirli düzeyde müziksel yeteneğe ihtiyaç duyulmaktadır. Müziksel yetenek düzeyinin belirlenmesi dünyada mesleki müzik eğitimi veren bütün kurumlarda çeşitli müziksel yetenek ölçüm testiyle gerçekleştirilmektedir. Bu testler, bireylerin müziksel işitme, müziksel yazma, müziksel okuma, müziksel söyleme ve müziksel çalma davranışlarına ne düzeyde sahip olduklarını saptamak amacıyla yapılmaktadır.

Bu alanda en çok bilinen, kabul edilen testlerden birini Carl Seashore yapmıştır. 1919'da hazırlanmış olduğu "Müziksel Yetenek Ölçümleri" (Seashore Measures of Musical Talents) testi günümüzde "Seashore Yöntemi" olarak anılmaktadır. Zaman içinde geliştirilen bu yöntem, ses yüksekliği (sesin ince-kalın oluşunu sesin adıyla belirleme), ses gürlüğü, ritim, süre, ses rengi ve tonal hafıza parametrelerini içermektedir (Efe, 2006: 18).

Carl Seashore tarafından 1919'da geliştirilen 1939 ve 1960'da tekrar incelenip gözden geçirilen müziksel yetenek ölçüm testinde sadece müziksel algılama kapasitesinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Kimi müzik çevrelerince "müzik ilgisini, estetiği, kas eşgüdümünü ölçemediği için ve müziksel algılamanın müzik yeteneğinin tamamını ifade edemeyeceği öne sürülerek eleştirilmiştir. Buna rağmen dünyada en çok kabul gören müzik yetenek testleri arasında yer almıştır. "Kwalwasser – Dykema Müzik Testi", tek sesler, kısa piyano melodileri, ritmik kalıplardan oluşan ve 4-6. sınıflar için uygulanan bir müzik yetenek testidir. "Drake Müziksel Başarı Testleri"nde müziksel hafıza ve ritim öğeleri baskındır. 8 yaş ve üzerindeki bireylere uygulanır. "Oregon Müziksel Ayırt Etme Testi", Henver

tarafından geliştirilmiştir. Bu testte, bir ezgi iki kez çalınmaktadır. İkinci çalınışında ritim, armoni veya ezgide değişiklik yapılarak uygulanmaktadır. Denekten orijinal ezginin hangisi olduğunu ve nelerin değiştiğini bilmesi istenmektedir.

“Wing Standartlaştırılmış Müziksel Zeka Testleri”, yedi ayrı ölçümden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla akor analizi, ses yüksekliği, hafıza, ritmik vurgu, armoni, gürlük ve cümlelemedir. Uygulama süresi 50-60 dakikadır. “Gaston’un Müzikalite Testi”, 4-12 yaş grubuna uygulanmaktadır. Müzikle ilgilenme sorularını ve testlerle ilgili ölçümleri içermektedir. Uygulama süresi 25-35 dakikadır. “Gordon Müziksel Yatkınlık Görünümü Testi”nin temelinde iki ezgi bulunmaktadır. Uygulama yapılan kişi yaylı çalgıyla çalınarak hazırlanan bu ezgileri ritim betimleme, tonal betimleme, müziksel duyarlılık kısımlarında tartmaktadır. Test yaklaşık iki saattir ve üç oturumda uygulanmaktadır. “Bentley Testi”, 7 yaş altı çocuklar için tasarlanmıştır. Test tizlik-peslik ayrımı, ses hafızası, akor analizi, ritmik hafıza adı altında dört bölümden oluşmaktadır. Ortalama uygulama süresi 21 dakikadır. “Başlangıç / Orta / İleri Müzik düzeyi Müziksel İştme Ölçümleri Testleri”nden, başlangıç Düzeyde test, 40’ar soruluk tonal ve ritim belirleme testini içerir. Testler elektronik seslerden oluşmuştur ancak ritim testindeki seslerin frekansı aynıdır. Burada yapılması gereken işlem verilen iki sesin aynı ya da farklı olduğunu söylemektir. Orta ve ileri düzey testleri, başlangıç düzeyinde yüksek ortalama alan çocuklar arasında ayırım yapabilmek amacıyla tasarlanmıştır. Çalgı çalma yeteneğini ölçen testlerden “Basit Ritim ve Ses yüksekliği Testi”, ritmi ve ses yüksekliklerini tanıma bölümlerinden oluşmuştur. “Conrad Çalgı Yetenek Testi” ise ses yüksekliği, tempo, ritim, armoni, ton tanıma bölümlerinden oluşmakta ve öğrencilerin enstrüman kullanımını etkileyecek çene, el, kol şekillerinin göz önünde bulundurulmasını içermektedir. Müziksel yatkınlık veya kapasitenin ölçülmesinde kullanılan testler arasında Mesleksi İlgi Testi, Kuder Tercih Kayıtları Testi, Müziksel İlgi İçin Sınıflama Ölçeği yer almaktadır (Atak Yayla, 2003: 22).

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda da benzer yetenek ölçüm testleri uygulanmıştır. Özellikle 1989 yılında açılan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nin mezun vermeye başlaması ile lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumların özel yetenek sınavlarında birtakım değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliklerden ilki 1994-1995 yıllarında yapılan ve iki aşamadan oluşan merkezi sistem müzik özel yetenek sınavıdır. Bu sınav öğrencilerin müziksel yetenek düzeylerini belirlemede önemli kolaylıklar sağlamış olsa da kısa süre sonra uygulamadan kaldırılmıştır. Günümüzde bu sınavlar mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda; Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Eğitimi Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik Bilimi Bölümleri, Konservatuarlar ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümleri, uzman eğitimciler tarafından yapılmaktadır.

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş özel yetenek sınavı Gazi üniversitesinde 2 aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Birinci aşama sınavı, ön eleme niteliğinde olup sınava giren öğrencilerin salt müzik yeteneklerini ölçmektedir. Öğrenciler sınava bireysel olarak alınmakta ve sınavları sözlü–uygulamalı olarak yapılmaktadır. Sınavda 6 adet iki ses, 4 adet majör, minör ve makamsal akor, 2 adet yedili akor, 2 adet ikişer motiften (4 göze) oluşan tonal ve makamsal ezgi ve son olarak 2 adet ikişer motiften (4 göze) oluşan ritim cümlesi yer almaktadır. Birinci aşamaya ait boyutlar ve puanları tablo-1’de belirtilmiştir. Sınavın birinci aşamasından 50 ve daha yukarı puan alanlar ikinci aşama özel yetenek sınavına girmeye hak kazanmaktadır.

Tablo-1. Sınavın Birinci Aşamasında Ölçülen Alt Boyutlar ve Puanlamaları

İki Ses İtme	Üç Ses İtme	Dört Ses İtme	Ezgi İtme	Ritim İtme	Toplam
6x3=18	4x4=16	2x5=10	8x5=40	8x2=16	100

İkinci aşama sınavı ise üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; müziksel okuma–yazma boyutu, müziksel söyleme boyutu ve müziksel çalma boyutlarıdır. Bu boyutlardan müziksel okuma-yazma boyutunda öğrencilerden iki motiften oluşan bir ezgiyi okumaları ardından piyano ile çalınacak ikişer motiflik iki ezgiyi ölçü, nota ve süreleriyle yazmaları istenmektedir. Müziksel okuma-yazma boyutunun alt boyutları ve puanları tablo:2’de belirtilmiştir.

Tablo-2. Müziksel Okuma (Solfej), Yazma (Dikte) Boyutunda Ölçülen Alt Boyutlar ve Puanları

Müziksel Yazma (Dikte)		Müziksel Okuma(Deşifre Solfej)		Toplam
1.Ezgi	2.Ezgi	1.Ezgi	2.Ezgi	100
4x6=24	4x6=24	4 göze=26	4 göze=26	

Müziksel Söyleme boyutunda adaylardan İstiklal Marşını ve sözleri Türkçe olan kendi seçecekleri bir başka parçayı seslendirmeleri istenmektedir. Bu sınavda adayların, ses özellikleri ile belirlenen parçalar çerçevesinde, seslerini kullanabilme yetenekleri ölçülmektedir. Müziksel söyleme boyutunun alt boyutları ve puanları tablo-3’te belirtilmiştir.

Tabo-3. Müziksel Söyleme Boyutunda Ölçülen Alt Boyutları Ve Puanları

Alt Boyutlar	Sağlıklı Sese Sahip Olma	Sesin Tınısı, Gürlüğü ve Genişliği	Doğru ve Temiz Söyleme	Konuşmada Anlaşılabilirlik	Müziksel Duyarlılık	Toplam
Puanlamalar	30	30	20	10	10	100

İkinci aşama sınavının son boyutu olan müziksel çalma boyutunda piyano ve diğer bir çalgı ile kendi belirleyecekleri bir parçayı çalmaları istenmektedir. Bu boyutta amaç; adayların müziksel çalmaya yönelik özelliklerini ve çalma becerilerini ölçmektir. Ölçüm doğru ve temiz çalma, teknik düzey, müziksel yorum ve eserin düzeyi olarak üzere 4 kriterle incelenmektedir. Müziksel Çalma Boyutuna ait alt boyutlar ve puanları tablo-4'te belirtilmiştir.

Tablo-4. Müziksel Çalma Boyutunda Ölçülen Alt Boyutlar ve Puanları

Doğru ve Temiz Çalma	Teknik Düzey	Müziksel Yorum	Eserin Düzeyi	Toplam
30	20	25	25	100

İkinci aşama sınavının sonunda giriş özel yetenek sınavının tamamını kapsayan bir puan dağılımı oluşturulur. Ö.Y.S.P (Özel Yetenek Sınav Puanı) dağılımı tablo-5'de belirtilmiştir.

Tablo-5. Özel Yetenek Sınav Puan Dağılımı

Müziksel İşitme Yineleme	Müziksel	Müziksel	Toplam
Okuma, Yazma	Söyleme	Çalma	
%50	%25	%25	100

Sınavın tamamını kapsayan puan dağılımına bakıldığında sınavın %50'lik kısmının müziksel işitme yineleme, okuma ve yazma aşamalarından oluştuğu

görülmektedir. Müziksel işitme- yineleme, sınavının 1. aşamasını temsil etmektedir ve 1. aşama sınavının %56'lık kısmını ezgi işitme boyutu ile ritim işitme boyutları oluşturmaktadır. Birinci aşama sınavının geri kalan %44'lük kısmını ise çok sesli işitme boyutu oluşturmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin ezgi işitme ve ritim işitme boyutuna yönelik gelişimleri onların mesleki müzik eğitimi alacakları kuruma kabul edilebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Öğrencilerin, müzik cümlelerini algılayabilmeleri, onların müziksel okuma-yazma-söyleme-çalma boyutlarındaki başarı düzeylerini ve müzikal duyularını doğrudan etkilemektedir.

Bir çok müzisyen ve müzik öğrencisi yetersiz işitme becerisi yüzünden sıkıntı yaşamakta ve gerçek performanslarını gösterememektedirler. Bu durumun sebebi yeterli düzeyde pratik yapılmaması olarak gösterilmektedir. Müziksel işitme becerisi bir müzisyenin müzikalitesi için büyük önem taşır. Bu beceri sayesinde müzik enstrümanı çalma, duyduğunuz müziği anlama, okuduğunuz bir müzik notasını zihninizde tınlatabilme, doğaçlama yapabilme beste yapma ve başka müzisyenlerle iletişim kurma ve müzik ortamlarına kolay ve uyum sağlama gibi müzikalite öğelerine sahip olmak mümkün olmaktadır. Müziksel işitme becerisi, müzisyene müzikal özgüven kazandırır. İyi bir işitme becerisi çalma, söyleme, doğaçlama, besteleme ve transpoze becerisini üst düzeyde tutarak müzikaliteyi oluşturur"(Yayla, 2006: 29).

Müzik Eğitimi Bölümü özel yetenek sınavlarında öğrencilerin ezgi ve ritim işitme boyutlarında başarı gösterebilmeleri için sınavda sorulan ezgi ve ritimlerin tamamını ya da en azından bir kısmını hafızalarında tutarak tekrarlamaları gerekmektedir. Buradan yola çıkıldığında ezgi işitme ve ritim işitme boyutlarında sorulan soruların akılda kalma gerekliliği bizi bellek konusunda bilgilenebilir yönlendirmektedir.

...Müziksel algının insan beyinde sağ lobda oluştuğu bilinmekle birlikte beyinde müzik merkezinin nerede olduğu bulunamamıştır. Beynin sağ lobu ses yüksekliliği gibi melodinin belli yönlerini armoni, gürlük ve ritmi algılamak için önemlidir. Ritmin tamamını algılayabilmek içinse beyin hem sağ hem de sol lobu gereklidir. Hafızayla ilgili olan beyin ön bölümü (frontal korteks) ritim ve melodi algılamada rol oynar (Atak Yayla, 2003: 3).

Uzmanlar insan belleği üzerine yaptıkları çalışmalarda ve kitaplarında birbirine eşdeğer tanımları farklı biçimlerde ifade etmişlerdir. Bu ifadelerin ortak çıkarımlarına göre insan belleği bilgileri saklama süresine göre “duyumsal bellek”, “kısa süreli bellek”, “uzun süreli bellek” olmak üzere üçe ayrıldığı görülmektedir. Duyumsal bellek; bilgilerin kısa süreli belleğe atılmadan önce saniye gibi küçük zaman dilimlerinde tutulduğu yerdir. Kısa süreli bellek ise duyumsal bellekten daha uzun süre; 20 dk ile 1 gün arası bilgileri saklayabilmektedir. Kısa süreli belleğe yeni

bir bilgi geldiğinde, bahsedilen alan dolu ise beyin ya bellekteki bazı verileri siler yani unuttur ya da bilgileri uzun süreli belleğe atar ve yerine yeni bilgiler edinir.

Duyumsal belleğin saniyelik olduğu düşünülürse giriş özel yetenek sınavının ilk aşamasına ait ezgi işitme ve ritim işitme boyutunun insan belleğinin daha çok duyumsal belleği ile ilgili olduğu düşünülebilir. Örneğin öğrenciler kendilerine yöneltilen müziksel işitme- yineleme sorularını sınav çıkışında hatırlayamamaktadırlar. Bu durum, soruların bir biri ardına sorulması ile değişen her soruda duyumsal belleğin yenilenmesinin bir sonucu şeklinde yorumlanabilir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yapılan özel yetenek sınavlarının, ezgi işitme ve ritim işitme boyutları, müziksel yeteneğin belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır. Bunun nedeni; öğrencilerin ezgisel ve ritimsel algılarının, müzik eğitiminin diğer boyutlarına (müziksel söyleme, müziksel yazma, müziksel çalma vb.) doğrudan etki etmesi şeklinde açıklanabilir. Bu sebeple araştırmada, özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme ve ritim işitme boyutu başarı düzeyleri incelenmektedir.

Problem Cümlesi

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme ve ritim işitme boyutu başarı düzeyi nedir?

Alt Problemler

- 1) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme boyutu başarı düzeyi nedir?
- 2) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ritim işitme boyutu başarı düzeyi nedir?
- 3) Ezgisel ve ritimsel belleğin geliştirilebilirliğine ilişkin uzman görüşleri nelerdir?
- 4) Ezber yöntemi müziksel belleğin gelişimine ne derece fayda sağlayabilir?

Sayıtlılar

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nın yapmış olduğu özel yetenek sınavına 2007 yılında giren öğrencilerin sınav ortamının fiziksel koşullarından eşit düzeyde etkilendikleri varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı özel yetenek sınavına 2007 yılında giren ve sınavı kazanan 47 öğrenciyle, sınavın çok sesli işitme, ezgi ve ritim işitme boyutunda görev alan 3 öğretim üyesinin puanlamaları ile, araştırmada uygulanan görüşme yönteminde 3 uzmanın görüşleriyle ve örneklemin yer aldığı kurumun 2007 yılına ait sınav yönergesiyle sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme ve ritim işitme boyutu başarı düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın evreni Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı özel yetenek sınavına 2007 yılında giren ve sınavın I. aşamasını geçen 259 öğrenciden, örneklemini ise özel yetenek sınavını kazanan 47 öğrenci ve sınavı gerçekleştiren 3 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Öğrencilerin aldıkları puanlar SPSS programı kullanılarak yüzde frekans dağılımları yapılmış ve tabloleştirilmiştir. Uzman görüşleri, içerik analizi uygulanarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt probleminde “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme boyutu başarı düzeyi nedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin verilerden elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir

Tablo-6. Öğrencilerin, Ezgi İşitme Boyutundan Aldıkları Puanların Dağılımı

Puan	N	%
0.0	0	0
5.00	2	4.3
10.00	3	6.4
15.00	12	25.5
20.00	21	44.7
25.00	3	6.4
30.00	6	12.8
35.00-40.00	0	0
Toplam	47	100
Ortalama		19.04
Standart sapma		6.04

Tablo-6’da her ölçü 5’er puandan toplam 8 ölçü için değerler görülmektedir. Öğrenciler, 8 ölçüden en fazla 6’sını, en az birini doğru tekrarlayabilmişlerdir. Öğrencilerin genelinin bu boyuttan aldıkları puanın ortalaması ise 19,4 olarak gerçekleşmiştir. Özel yetenek sınavını kazananların ancak %18,8’i 20 puan üzerinde (4 ölçü doğru tekrar yapabilme) almışlardır. Sorulan ezgilerin tamamını doğru tekrarlayabilen öğrenci bulunmamaktadır.

Araştırmanın ikinci alt probleminde “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ritim işitme boyutu başarı düzeyi nedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Probleme ilişkin verilerden elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir;

Tablo-7. Öğrencilerin, Ritim İjitime Boyutundan Aldıkları Puanların Dağılımı

Puan	N	%
0.00-2.00	0	0
4.00	8	17.0
6.00	14	29.8
8.00	11	23.4
10.00	10	21.3
12.00	4	8.5
14.00-16.00	0	0
18.00	0	0
Toplam	47	100
Ortalama		7.48
Standart Sapma		2.44

Tablo 7’de her ölçü 2’şer puandan toplam 8 ölçü için değerler görülmektedir. Öğrencilerden sorulan 8 ölçünün tamamını tekrarlayabilen bulunmamaktadır. Öğrenciler en fazla 6 ölçü tekrarı ile 12 puan, en az 2 ölçü tekrarı ile 4 puan alabilmişlerdir. Öğrencilerin genelinin bu boyuttan aldıkları puanın ortalaması ise 7.48 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde “Ezgisel ve ritimsel belleğin geliştirilebilirliğine ilişkin uzman görüşleri nelerdir? sorusuna cevap aranmıştır.

Bu soruya cevap bulmak için araştırmaya katılan uzmanlara; “Sizce ezgisel ve ritimsel bellek geliştirilebilir mi? Evet ise nasıl geliştirilebilir?” sorusu yöneltilmiştir.III. uzmandan bu alt probleme ilişkin alınan görüşler uzman I ile hemen hemen aynı olduğundan I. uzmandan direk alıntılama yapılmıştır Üç uzmanın bu soruya ilişkin ortak görüşü; ezgisel ve ritimsel belleğin ölçü, motif ve cümle bazında çalışmalarla belirli bir düzeye kadar geliştirilebileceği yönündedir.

Uzman I : “Öğrencinin daha önceden edinilmiş müzik bilgisi varsa bu birikimden yararlanılarak bir çalışma programı oluşturulabilir, eğer yoksa ölçüler artırılarak, motif ve cümleler geliştirilerek ezgisel ve ritimsel bellek geliştirilebilir”.

Uzman 2: “İki ölçüden oluşan bir motifin ilk ölçüsü sabit tutulup ikinci ölçüsü sürekli olarak değiştirilir ise ya da tam tersi ikinci ölçü sabit tutulup, ilk ölçü sürekli değiştirilir ise ve bu çalışma yoğun bir şekilde uygulanırsa ezgisel belleğin gelişebileceğini söyleyebilirim. Aynı şekilde motif üzerinde uygulanan bu yöntem cümle bazında da uygulanabilir”.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde “Ezber yöntemi ezgisel ve ritimsel belleğin gelişimine ne derece fayda sağlayabilir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Bu soruya cevap bulabilmek için uzmanlara “ Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, seslendirdikleri eserleri ezbere çalabilme ve söyleyebilme alışkanlığını edinmeleri, onların ezgisel ve ritimsel belleklerinin gelişimine yardımcı olabilir mi? Evet ise nasıl yardımcı olabilir?” sorusu yöneltmiştir. Uzmanların cevaplarından elde edilen bulgular şu şekildedir;

I. Uzman, ezber yönteminin küçük yaşlarda söylenen, ezberlenen şarkıların daha sonra eğitimle sistemli bir şekilde devam ettirilmesinin öğrencilerin ezgisel ve ritimsel belleğine büyük ölçüde faydalı olacağı görüşündedir.

II. ve III. Uzman, müzik eğitimi alan öğrencilerin seslendirdikleri eserlerde ezber yöntemini kullanmalarının, öğrencilerin ezgisel ve ritimsel bellek gelişimine büyük ölçüde fayda sağlayacağı görüşündedir.

Uzman II: Bu uygulama programlı ve sistemli bir şekilde yapılmalıdır. Eserler ezber yöntemi ile çalışılırken farklı hızlarla, çok hızlı ya da çok yavaş olarak da çalışılmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, GÜGEF Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ezgi işitme başarı durumları değerlendirildiğinde; sınavda en çok 20 puan alınmıştır. Sınavın bu boyutundan 20 puan alan öğrenci sayısı 21’dir. Sınavı kazanan öğrenciler içerisinde 0 puan alan ve 30 puan üzeri alan öğrenci bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle sınavı kazanan öğrencilerin tekrarlayabildikleri ölçü sayısı toplamda 8 ölçü üzerinden 3 ve 4 olmakla birlikte bu sayı, en az 1 en fazla 5 ölçüyle sınırlı kalmıştır. Sınavın bu

boyutunda öğrencilerin başarı düzeyinin 8 ölçüden oluşan ezginin tekrarını yapmada istenenenden düşük olduğu söylenebilir.

GÜGEF Müzik Eğitimi Anabilim Dalı özel yetenek sınavını kazanan öğrencilerin ritim iştme başarı durumları değerlendirildiğinde; sınavda en çok 6 puan alınmıştır. Sınavın bu boyutundan 8 puan alan öğrenci sayısı 11'dir. Sınavı kazanan öğrenciler içerisinde 0-2 puan alan ve 12 puan üzeri alabilen öğrenci bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle sınavı kazanan öğrencilerin tekrarlayabildikleri ölçü sayısı ağırlıklı olarak 3,4 ve 5 olmakla birlikte bu sayı, en az 2 en fazla 6 ölçüyle sınırlı kalmıştır.

Şengül (2001), Yüksek Lisans çalışmasında, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı giriş sınavlarına başvuran adayların, müziksel iştme-yineleme bölümündeki soru tiplerine göre basan durumlarını incelemiş, sınav yönergelerinden yola çıkarak sınavların yapılaş biçimlerini saptamış ve adayların basan durumlarını belirlemek için betimsel istatistik yöntemlerden yararlanmış. Araştırmada, 2000-2001 öğretim yılı için Ankara Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Urfa Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Müzik Eğitimi bölümlerine başvuran adayların müziksel iştme- yineleme birinci aşama sınavındaki performansları değerlendirilmiştir. Adayların, müziksel bellekle ilgili performanslarını belirlemeye yönelik boyutlardan ritim iştmedeki basan düzeylerinin ezgi iştme göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın ilk iki alt probleminden elde edilen sonuçlar Şengül'ün araştırmasının müziksel bellekle ilgili boyutuyla tutarlılık göstermektedir. Her iki araştırmada da öğrencilerin ritimsel duyuşlarının ezgisel duyuşlarına oranla daha gelişmiş olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına dayalı olarak sınavı kazanan öğrencilerin ezgi iştme ve ritim iştme boyutundan aldıkları puanların beklenenin (8 ölçü), altında olması, alana ilişkin yapılan farklı çalışmaları akla getirmektedir. Ece ve Sazak (2006:476), Özel Yetenek Sınavlarında ÖSS & AOÖB Puanlarının Yerleştirme Puanları İçerisindeki Yeri ve Adayların ÖSS Puanları ile Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişkileri inceledikleri çalışmada, özel yetenek sınavı yerleştirme puanları içerisinde ağırlığı olan puanlardan en büyük payın % 45 ile ÖSS puanı, onu sıra ile % 35 ile bölümlerce yapılan özel yetenek sınavları ve %20 ile adayın ağırlıklı orta öğretim puanının oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışma % 45 gibi bir ağırlıkla ÖSS puanlarının adayların sıralamalarında büyük değişikliklere neden olduğu, düşük yetenek, yüksek ÖSS puanlarına sahip adayların özel yetenek gerektiren bölümlere giriş yapabildikleri; yüksek yetenek, düşük ÖSS puanlarına sahip adayların ise yine bu bölümleri sıralamadaki değişikliklerden dolayı kazanamadıkları veya yedeklere kadar düşükleri sonucuna varmıştır.

Araştırmanın üçüncü ve dördüncü alt problemine ilişkin sonuçlar ise şu şekildedir;

Uzmanların ezgisel ve ritimsel belleğin geliştirilebilirliğine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, ezgisel ve ritimsel belleğin ölçü, motif ve cümle bazında çalışmalarla belirli bir oranda geliştirilebilir olduğu görülmektedir. Ezgi işitme ve ritim işitme boyutları büyük ölçüde salt müziksel yeteneği gerektirmektedir. Var olan salt müziksel yetenek düzenli, sistemli ve yoğun çalışmalarla belirli bir düzeye ulaştırılabilir. Küçük yaşlarda çocuk şarkılarıyla işleyen müziksel bellek, ilerleyen yaşlarda düzeye uygun şekilde, sistemli bir eğitimle geliştirilebilir.

Yine uzman görüşlerine dayalı olarak ezber yönteminin ezgisel ve ritimsel belleği geliştirmedeki rolü değerlendirildiğinde bu yöntemin küçük yaşlardan itibaren şarkılarla uygulanması ve bu uygulamanın sistemli bir şekilde sürdürülmesi ile öğrencilerin müziksel bellek düzeyinde olumlu yönde değişiklik gözlenebilir.

Ezber yöntemi uygulanırken özellikle çalgılarla seslendirilen eserlerde, farklı hızlarda çalışmayı sürdürmek bilinçli bir öğrenme sağlayacağından ezgisel ve ritimsel bellek güçlenebilir.

Müziksel belleğin geliştirilmesinde ezber yönteminin uygulanması, daha kapsamlı bir çalışma ile araştırılabilir.

Araştırmadan ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Okul öncesi müzik eğitiminden başlayarak öğrencilerin yaşlarına ve müzikal düzeylerine uygun şarkı dağarcığının oluşturulması, öğrencilerin ezberindeki şarkıların müziksel gelişimlerine uygun olarak ileri yaşlara kadar sistemli bir şekilde çeşitlendirilmesi, şarkılar aracılığı ile öğrencilerin ezgisel ve ritimsel duyumlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Ezgisel ve ritimsel belleği geliştirici yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin çalışmaları ortaya koyacak nitelikte araştırmaların yapılması, öğrencilerin ve eğitimcilerin faydalanabileceği kaynakların çoğaltılması önerilmektedir. Mesleki müzik eğitimi almak isteyen öğrencilerin, müziksel algılama düzeylerini geliştirmeye yönelik sistemli çalışmalar yapması önerilmektedir.

Öğrencilerin özel yetenek sınavlarında kendilerine yöneltilen ezgileri daha rahat algılayıp, yineleyebilmesi için bir müzik cümlesinin nasıl oluşturulduğunu bilmesi, duyduğu bir ezgiyi bu açıdan değerlendirebilmesi ve gerektiğinde kendine

ait bir müzik cümlesi yaratabilmesi gerekir. Bu sebeple, tüm bu müziksel davranışları kapsayan ‘ Eğitim Müziği Besteleme’ dersi AGSL’ de programların iyileştirilmesi veya yeniden hazırlanması durumunda gözden geçirilerek programa dahil edilmesi önerilmektedir.

Bugüne kadar ezgisel ve ritimsel belleği tam anlamıyla geliştirdiği kanıtlanmış bir yöntem bulunamamıştır. Alana ilişkin çalışmalar uzmanlar tarafından halen devam ettirilmektedir. Bu nedenle müzik eğitimcilerinin ezgisel ve ritimsel belleği geliştirmeye, ölçmeye yönelik olarak geçerliliği kanıtlanmış yeni yöntemleri takip etmeleri, yeniliklere açık olmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Atak Yayla, Ayşegül. Müziksel Yeteneğin Ölçümü. Ankara: Gazi Ün. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2003.

Ece, Serkan Ahmet ve Nilgün Sazak. "Özel Yetenek Sınavlarında ÖSS & AOÖB Puanlarının Yerleştirme Puanları İçerisindeki Yeri ve Adayların ÖSS Puanları ile Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" .(AİBÜ örneği) Denizli: Pamukkale Ün. Eğt. Fak, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 26-28 Nisan 2006.

Efe, İsmet, Erdem. Türkiye'deki Müzik Öğretmenliği Lisans Programlarına Yönelik Uygulanan Giriş Sınavlarındaki Farklı Ölçme Yaklaşımlarının İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.

Şengül, Cengiz. Müzik Eğitimi Bölümlerinin Giriş-Yetenek Sınavlarına Başvuran Adayların Müziksel İjitime-Yineleme Sınavındaki Soru Tiplerinin Göre Başarı Durumlarının Belirlenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2001.

Uçan, Ali. Müzik Eğitimi (Üçüncü Baskı),Ankara:Evrensel Müzikevi, 2005.

Yayla, Fatih."Müziksel İjitmenin Genel Prensipleri". Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Aralık, 2006.